

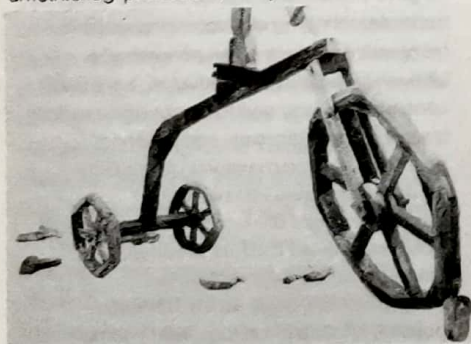
potpuno Rackovićevoj žestokoj umetničkoj svesti i volji. Originalnost u umetničkom ponašanju tog priznatog heroja beogradske *underground* scene dovedena je u pitanje. Otimanje fragmenata svesti Rackovićevih junaka ukazuje na produžavanje agonije neverovanja u umetnost i ispitivanje straha od umetničkog odumiranja.

Nikola Bogdanović

Galerija savremene likovne umetnosti,
Novi Sad

Mihailo Kandić

Za razliku od Rodenovog principa skulpture – "veštine da se ispučeno što više ispuči a udubljeno što više udubi" ili od, donedavno, dominantne formule o "jednoj figuri u jednom stablu", mladi vajar iz Kragujevca Nikola Bogdanović (rođen 1967, diplomirao u Beogradu 1992. u klasi profesora Nikole Jankovića), bavi se drugačijim idejama u svom ciklusu skulptura *Iz života jednog kralja*. Ciklus je sastavljen iz pet monumentalnih skulptura (drvo i drvo – metal), čiji je *Početak* nastao 1992, a *Kraj* 1993. godine. Plastičke probleme rešavao je pomirenjem klasične manuelne i aktuelne mašinske obrade materijala, sugerišući od samog inicijalnog procesa rada, od nastanka koncepta, prostorno – vremenske dimenzije. U kontinuumu te plastike (dimenzija nekoliko metara, prve u Kragujevcu bez tradicionalnog postamenta), nema potrebe za akcentima ili apreturom, zbog kojih bi se hiperbolom imenovao njihov učinak. Čak se čini da je manuelan, dominirajući proces u (na) drvetu, sada u kombinaciji s "metalnim sajlama" jedinim materijalom (ranije gлина, bronza, razni metali i njihove kombinacije), do krajnosti simplifikovan. Skulptor ostavlja gotovo nedirnutim primarne vrednosti fakture i teksture (čak), što verovatno uznemirava poklonike "mukotrpnog umetničkog prosede", "vidljive elaboracije",

Nikola Bogdanović / *Iz života jednog kralja*, ciklus 3, 1993, drvo

"lepote obrade", "nadmoći oblikovanja nad primarnom, prirodnom materijom". Suvišna je ta fobija, jer sama elaboracija dela, delo, dakle, kao proces ili postupak nastajanja – nije cilj te skulpture. Kao što nije zainteresovan za iskustvo "ridimejda" i "gortovih predmeta" kojima se preznavača smisao. Zaustavljanje oblikovanja te skulpture na nivou s koga bi realista ili daroviti ikoničar tek započeo, a konstruktivista verovatno zastao, fiksira granicu koja Bogdanovića izdvaja od tradicionalne i dovodi u kontekst recentne ideje dvadesetih o "povratku skulpturi". Bogdanovićeva skulptura je ambijentalna (kao specifična instalacija) do praga zahteva da se prostor, u kome je, poredi njoj samoj. Ona nudi koegzistenciju svoje datosti i datosti okolnog realiteta, iako je za tu drugu gotovo nezainteresovana. Zato je ova skulptura moguća kao instalacija u vrlo različitim ambijentima (poput naših "nomada" na prošlogodišnjem Bijenalu u Veneciji, čiji su radovi adaptibilni različitim enterijerima, zadržavajući bitna svojstva materijala i forme).

Naracija je treći plan Bogdanovićevog ciklusa. On ima jasnu temu – kralj, vladalac i jasnu ideju – sve je prolazno. Svoj sadržaj, dakle, ne pokriva supremnim oblikom, prirodom materijala, "zauzimanjem prostora", "formom po sebi" već indukuje nameru povratka umetniku filozofu. Bogdanović ne želi da bude neutralan posmatrač, larpurlarista, Narcis svojih "remek-dela". On otvoreno ironiše, transformira svoje poimanje realnog u dosta direktan plastički entitet za recentnu skulpturu. Ali zadržava punu distinkciju i rastojanje između sebe, svoje skulpture i svog segmenta realnog sveta (koji mu je dostupan). Njegov kralj je "odškrinutom" formom, narativnom metaforičnošću (tragovima ikoničnog) paradigma globalnog nagoveštenja.

Edukujući se, Bogdanović je "nomadio" do Sarajeva, proputovao je od južne Italije do Holandije, učio kod Slavoljuba Radojčića u Beogradu. Sam pominje skulpturu Mrđana Bajića i beogradsku naraciju. Od 1990, kada je prvi put izlagao, ne ograničavajući se u materijalu i idejama, prošao je najmanje tri faze – početničko svaštarenje, sitnu plastiku i ciklus monumentalne skulpture. Kretao se od plastičara u različitim materijalima do specijaliste za najplemenitije (drvo), od akademskih do slobodnih formi, od realističke do znakovne skulpture, od neutralnog do transcendentnog. U (ne)očekivanju nove faze, naklonjen je zahtevima recentne umetnosti u kojoj je važniji način mišljenja od načina elaboriranja.